СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 174. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 29-го ЛИПНЯ 1948. — No. 174. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 29, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПРОГРАМА ПРЕЗИДЕНТА ПРОТИ ВИСОКИХ ЖИТТЄВИХ КОШТІВ НЕПРИЄМЛИВА ДЛЯ РЕСПУБЛИКАНЦІВ

Вашингтон, 27 липня. — Президент Труман заявив особисто на спільнім надзвичайнім засіданні конгресу, що конгрес мусить застановити інфляцію або взяти на себе відповідальність за катастрофальні наслідки. Ці наслідки прийдуть як заломання американської господарки, а це знову потягне за собою не лише руїну нашої країни, але теж і знищить підстави вільної Европи та все змагання до заведення світового миру серед бажань комуністів, щоб саме таке сталося. Як другу причину, для якої він скликав надзвичайну сесію конгресу, Труман предявив необхідність побудови домів. Обі ці справи вимагають негайної акції і якщо б не було надзвичайної сесії, то вони могли б прийти аж по році під наради наступного конгресу, твердив президент.

Для стримання інфляції президент подав 11 способів, серед яких находиться теж контроля цін і можливість пайкування. Крім інфляції й програми побудови домів президент вичислив ще такі справи, як незвичайно важливі для прийняття теперішнім конгресом: федеральна допомога для навчення дітей, мінімальної робітничої заплати у висоті 75 ц., поширення суспільного забезпечення, допущення 400,000 нових імігрантів з скитальщини, позичка $65,000,000 на побудову палати Обєднаних Держав у Ню Йорку, ратифікація міжнародної умови для розподілу пшениці, поширення громадянських прав, побудова нових електрівень, підвишка платні для федеральних урядовців.

Деякі зі згаданих домагань вже були поставлені в конгресі як законопроєкти давніше, інші відновлено водночас з президентським посланням.

Наставлення конгресменів до президентського послання.

Демократичні члени конгресу назагал поставилися прихильно до предявлень президента Трумана і оплескували деякі точки його промови. Республиканці прийняли промову президента мовчанкою, одначе негайно після промови порозумілися з теперішнім провідником Республиканської партії, кандидатом на наступного президента Тамесом Дюїм і рішили призадуматися лише над деякими точками Трумана, а потім покінчити засідання конгресу, можливе, що впродовж двох тижнів. Республиканці твердять, що послання президента не містить нічого нового і вважають його за політичний трюк перед виборами.

Двадцять один конгресменів з південних стейтів заявляють свою прихильність до змагань президента за виїмком точки про переведення його програми для зрівнання громадянських прав. Південні сенатори приготовляються до обструкції проти цієї частини послання президента, коли б так вона була прийшла на чергу в теперішній сесії.

ЗАКОНОПРОЄКТ ДЛЯ ПІДВИШКИ СТАРЕЧОЇ ПЕНСІЇ

Вашингтон. — Конгресмен Джан Д. Динджел, демократ з Мишиген, зголосив біл в справі поширення суспільного забезпечення і підвишки старечої пенсії. У законопроєкті поставлено домагання, щоб теперішня пенсія була збільшена на 50 відсотків і щоб пенсія для жінок починалася від 60 року життя замість 65 року, як це постановляє теперішній закон. Попри те старі люди, які побирають пенсію, мали б право заробляти окремо до $40 місячно. Коли б прийняти нове предявлення, тоді вдовиця з дітьми, яка побирає тепер $85, могла б діставати $127.50 місячно. Оплата до фонду суспільного забезпечення мала б бути піднесена до 1.5% на один рік швидше, ніж це малось би стати на підставі теперішнього закону.

БУДЕНЦ ЗА ОБМЕЖЕННЯМИ ДЛЯ КОМУНІСТІВ

Гвайт Плейнс, Н. И. — Бувший редактор комуністичного Дейлі Воркер, Луїс Буденц, промовляв на зібранні товариства Директорів Поліції Стейту Ню Йорк і висловив погляд, що теперішнє положення вимагає законодавства для контролі комуністичних затій в Америці. Він заявив, що дотеперішня агресія комуністів і сформування пятої колони в Америці була тільки тому можлива, що не було відповідних законів для недопущення до підривної діяльности та виключення совєтського шпигунства в нашому краю. Не зважаючи на вигукування про „громадянські вольности", незаперечним є факт, що комуністи це чужинецька група в Америці, яка не повинна мати права до американських привилеїв. Він назвав увесь рух для підтримки Волеса як придуманий комуністами, підтримуваний комуністами і контрольований комуністами.

ШПИТАЛЬНА МОБІЛІЗАЦІЯ ДЛЯ ВОЄННИХ ПОТРЕБ

Ню Йорк. — Першу пробну мобілізацію шпиталю на випадок майбутньої війни перевів шпиталь Рузвельт, який втримується без допомоги міських фондів. В год. 3:30 сполудня вдарили сигнали і впродовж 6 минут два відділи лікарів та шпитальних доглядачок вирушили в двох амбулянсах на 57 вулицю коло 9 евеню. Вони мали подати першу поміч в наглій потребі, тобто в удаваним нападі з літака. Іншу мобілізацію переводжено тим часом у шпиталі де находяться засоби кровної плязми і медичні прилади.

13 МАЙНЕРІВ ЗГИНУЛИ У ВИБУХУ

Принстаун, у стейті Індіяна. — Підчас вибуху в шахті Кінг, у віддалі 3 милі від Принставн, згинуло 13 майнерів, а 4 зазнало поважних покалічень. Причини вибуху досі не устійнено. Стверджено, що підчас вибуху находилися в шахті 176 майнерів.

Обєднані Держави стають „фронтом" для комуністів — думка сенаторів

Вашингтон, 27. липня. — Сенатор Чапман Реверкомб, голова правничої підкомісії, скликає засідання своєї групи, щоб нарадитися, як поставитися до заяви секретаря Джорджа К. Маршала, наче б він не знав нічого про підривну роботу деяких урядовців і делегатів Обєднаних Держав, які прибувають до Америки. Реверкомб думає, що це дуже поважна справа і її треба належно висвітлити. Два урядовці департаменту стейту, які займаються провіркою дипломатичних віз, заявили перед підкомісією в сенаті, що комуністи вживають Обєднані Держави як свого „фронту" для підпольної діяльности. Комуністичні дипломати зовсім не почуваються звязаними міжнародними правилами і свобідно вештаються по стейтах, хоч вони знають свої обмеження.

КОНДОЛЕНЦІЯ З ПРИВОДУ СМЕРТИ ПРИЯТЕЛЯ УКРАЇНЦІВ.

„Свобода' вислала на руки латиського дипломата, Анатоля Дінбергса, що тепер завідує у Вашингтоні посольством Латвії вислови співчуття з приводу смерти латвійського посла д-ра Алфреда Більманіса. Латиське посольство, як відомо, далі визнане американським урядом, не зважаючи на загарбання Латвії Росією. Покійний д-р А. Вільманіс, вихований у Москві, був великим ворогом російського імперіялізму та совєтського режиму. Він дуже цікавився теж і українською справою і українським визвольним рухом та був цілою душею за незалежність України. Знав знаменито українську історію, минулу і сучасну, що найкраще пізнати з його писань. Обговорюючи справу незалежности балтійських держав, він не забував при цьому згадувати і за Україну. Знав українську мову і був довголітним передплатником „Свободи". Теж закуповував книжки про Україну, видавані англійською мовою.

АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД ЄГИПТУ ВИЯСНЕННЯ В СПРАВІ ВБИВСТВА.

Вашингтон. — Департамент стейту оприлюднює зміст ноти, яку вручив завідатель американського посольства в Каїрі єгипетському урядові в справі вбивства Стівена Гаса з Филаделфії під час недавніх протижидівських заворушень. Американський уряд вважає це вбивство за дуже поважний інцидент і домагається точного прослідження вбивства та покарання винних.

ЛАТИСЬКІ ВТІКАЧІ ПРИЗНАЧЕНІ НА ЕЛИС АЙЛЕНД.

Бостон. — Двадцять девять латиських біженців, які переплили океан з Швеції до Злучених Держав лодкою, дісталили повідомлення, що їх примістять на Елис Айленд у Ню Йорку, заки департамент стейту, в порозумінні з іміграційною владою вирішить, що з ними зробити. Подібний випадок з біженцями, які перед роком приплили эпоза „залізної заслони' до Флориди, покінчився признанням біженцям права азилю.

РАДА БЕЗПЕКИ ВІДКИНУЛА ПРОПОЗИЦІЮ ІНТЕРВЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОГО СУДУ В ПАЛЕСТИНСЬКІЙ СПРАВІ.

Лейк Соксес, Н. И., 8С. липня. — Рада Безпеки О.Д. не переголосувала вчора пропозиції представника Сирії, щоби Міжнародний Трибунал Справедливости забрав голос в справі міжнародного статуту в Палестині. Прийняття цієї пропозиції означало б, що ОД мають претенсії до юрисдикції в цій країні, після закінчення там британського мандату. За резолюцію голосувало 6 країн, отже одна замало для необхідної більшости голосів. Проти резолюції голосував тільки Мануїльський, а Совєтський Союз, Америка, Франція і Канада здержались від голосування. Британія піддержувала Сирію.

АДВ. РОМАН СМУК ЗНОВУ ПРИ ПРАЦІ В НІМЕЧЧИНІ

Франкфурт над Майном, Німеччина, 28. липня. — Департамент публичних зв'язків Американських Заморських Повітряних Ліній повідомляє, що в дні 22-го липня на місцевий аеродром прибув літаком цеї фірми адв. Роман І. Смук, директор Злученого Українського Американського Допомогового Комітету на Европу, що їздив на наради зі своєю централею у Филаделфії та з відповідними американськими властями. В повідомленні сказано, що адв. Смук виїхав на ці наради перед трьома тижнями та забрав зі собою двоє українських сиріт для адопції в Злучених Державах. Він заявив, що в найблищому часі поробить заходи для висилки до Америки дальших 120 сиріт. Негайно після свого повороту до Німеччини він знову почав виконувати свої функції місцевого директора ЗУАДКомітету. Рівночасно з цим повідомленням Американські Заморські Повітряні Лінії розіслали теж фотознимку адв. Смука, зроблену під час його висадки з літака.

Совєтська военна демонстрація в Німеччині

Берлін, 28. липня. — Власне тоді, як західні союзники роблять останні дипломатичні заходи для мирного полагодження конфлікту в Берлінській справі, Совети почали масову военну демонстрацію в своїй зоні: величезні совєтські армії усіх родів зброї почали воєнні вправи. В маневрах бере участь понад 350,000 військ. Західна розвідка стверджує, що совєтська авіяція в цих вправах вже користуються нововипродукованими літаками відомих німецьких фірм „Мессершмідт" та інших. Рівночасно з Істамбулу, з Туреччини, повідомляють про масові концентрацію совєтських військ та їх підозрілі рухи на кордонах з орієнтальними країнами. В Німеччині командування совєтської армі повторило домагання, щоби західні союзники закінчили „надмірні лети недостаточно вишколених американських пілотів", які, мовляв, загрожують повітряній безпеці, доставляючи харчі до блькованого Советами Берліна.

БРИТАНІЯ ЗНОВУ ВИПЛАЧУВАТИМЕ ДОПОМОГУ ТРАНСЙОРДАНСЬКІЙ АРМІЇ.

Лондон, 28. липня. — Вчора тут повідомлено, що британський уряд рішив дальше виплачувати договірну допомогу трансйорданському арабському легіонові, яку був хвилево здержав у зв'язку з ізраїльсько - арабською війною в Палестині.

ЗАПЕКЛІ БОЇ В ГРЕЦІЇ.

Атени, 26. липня. — Грецька армія продовжує свій концентрований наступ на укріплені позиції червоних партизанів в горах Граммос. В офіціяльному грецькому комунікаті називається що битву „найбільш запеклою і жертвенною". Не зважаючи на дуже сприятливий для партизанів терен, грецька армія поробила дальші успіхи та зближається до своєї кінцевої мети — остаточної ліквідації партизанських позицій на цьому фронті.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ ПРОПОНУЄ ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ КИПРУ.

Атени, 28. липня. — Грецький король заявив вчора в одному інтерв'ю, що Греція бажала б передачі під її суверенність острова Кипру, що є коронною британською колонією. Король заявив, що це в жодному разі не нарушувало б вимог британської стратегічної безпеки, бо грецький уряд готовий не тільки погодитися на британські військово-стратегічні бази на цьому острові, але теж на інших, головно на Креті.

РОЗКОЛ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІТАЛІЙСЬКИХ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК.

Рим, 28. липня. — Комуністична більшість в екзекутиві італійської Генеральної Конфедерації Праці, центральний організації італійських професійних спілок, рішила вчора викинути з неї всіх християнських демократів та взагалі повести „чистку" проти некомуністів. Це означає остаточний розлам в організації італійського робітництва, бо не-комуністи тепер організуватимуть свої окремі і незалежні спілки.

ПОЛЬСЬКИЙ ІМІГРАНТ-МІЛІОНЕР ПОКІНЧИВ САМОГУБСТВОМ.

Торонто, Канада. — Анзіль Коговаскі, у віці 52 літ, колишній польський міліонер, покінчив своє життя самогубством, кинувшися з високого віядукту. Він був безробітним. Його перша жінка і діти згинули в націстівській крематорії. Осталася в живих по ній тільки друга жінка, яка прибула з ним до Канади.

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ УСТАЛИЛИ ТЕКСТ НОТИ ДО МОСКВИ

ОСТАННІЙ КРОК ДЛЯ ВДЕРЖАННЯ МИРУ. ЗАПОВІДАЮТ ШВИДКУ АКЦІЮ.

Лондон, 28 липня. Представники Злучених Держав, Британії і Франції, після цілого ряду конференцій усталили вчора кінцевий текст ноти до совєтського уряду, що вважається ще останнім заходом для вдержання миру. Проєкт ноти передано для апробати урядам трьох країн і вважається за певне, що вона буде затверджена. Цей останній крок, що означає мир, або війну, залежно від становища Совєтів, буде зроблений вже в найблищих днях. Загально вважається, що становище західних союзників в теперішньому конфлікті зі Совєтами в справі Берліна буде з'ясоване в Москві особисто дипломатичними представниками і при цьому мала б бути вручена нота. В тій цілі амбасадори Америки, Британії і Франції мали б відвідати Молотова, хоча Америка обстоює думку, щоби справу представити безпосередньо Сталінові. Текст ноти докищо не відомий, але стверджується, що вона буде ще останнім отворенням дверей для мирного полагодження конфлікту і від Совєтів залежатиме, чи вони в ці двері увійдуть, чи замкнуть їх. Відомо теж, що в ноті західні союзники в нічому не відступають від своїх політичних прінціпів, натомість вказують на можливості їх погодження зі совєтськими прінціпами.

БРИТАНІЯ ЗДЕРЖУЄ ДЕМОБІЛІЗАЦІЮ; БЕВИН ВІДЛОЖИВ ВИЇЗД НА ВІДПУСТКУ

Лондон, 28 липня. Тут в дипломатичних і громадських колах існує переконання, що найблищі дні будуть рішальні в історії світу та що від найблищих подій залежить мир, або війна. Важливість та рішальність найблищих подій позначилася вчора відкликанням урядового розпорядку про демобілізацію частини персоналу британської авіяції, як теж фактом, що міністер закордонних справ Бевин відложив заповідженний вже виїзд на літний відпочинок. Британський парлямент в найблищу п'ятницю перерве свої наради, а його речник заявив, що на випадок необхідности та на пропозицію уряду парлямент був би скликаний на надзвичайну сесію. Вчора тут був теж британський губернатор в Німеччині, ген. Робертсон, та мав наради з міністром Бевином.

ПІСЛЯ СЛІВ, ДОЖИДАЄТЬСЯ ДІЛ

Берлін, 28 липня. Головні представники американської політики в Европі закінчили тут свої наради та після слів, заповідають діла. Амбасадор Бодел Смит, що відбув наради з ген. Клеєм та радником департаменту стейту, Чарлзом Богленом, вертається назад до Москви. Боглен теж сьогодні вже має відлетіти до Вашингтону. В поінформованих колах вважають, що черговий конкретний крок західних союзників для мирного полагодження конфлікту зі Совєтами може наступити вже в найблищий четвер.

ПОЛОЖЕННЯ В БЕРЛІНІ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ

Берлін, 28 липня. Не зважаючи на всі угодові заяви західних союзників, фактичне положення в Берліні не тільки не злагіднилося, але з вини Совєтів воно з кожним днем більше загострюється. Совєти свідомо ігнорують західних союзників та диктують німцям, що їм робити навіть в чисто місцевих справах. Бльокада міста триває дальше з повною силою, а совєтські боєві літаки з щораз більшою нахабністю загрожують безпеці повітряного коридору, яким забезпечується Берлін продуктами зі Заходу при допомозі повітряного транспорту.

БРИТАНСЬКІ РОБІТНИКИ ПРОТИ УГОДОВСТВА ЗІ СОВЄТАМИ

Лондон, 28 липня. Все британське робітництво, зорганізоване в Національній Раді Праці, солідарно і безсумнівно виявило, що воно є проти будьякого угодовства зі Совєтами в справі Берліна. В офіціяльній заяві Ради стверджується, що „будьяка ознака слабости Заходу була б тепер фатальним ударом у світове довіря та відвертим запрошенням до ще більших актів залякування і агресії".

УРЯД ПРЕМІЄРА МАРІ ПЕРЕБРАВ ВЛАДУ У ФРАНЦІЇ

Париж, 28 липня. Створений премієром Андре Марі новий коаліційний уряд Франції дістав вчора в парляменті необхідну заяву довіря і негайно перебрав владу в країні. Заяву довіря ухвалено більшістю 375 голосів проти 197. Новий уряд вже сьогодні відбуде наради в справі спільної акції західних союзників у Берлінській кризі.

НІМЦІ ВЖЕ ПОЧАЛИ ПІДГОТОВКУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВИ

Франкфурт над Майном, 28 липня. Представники 11 західно-німецьких країн вчора вже почали конкретну підготовку для скликання Національного Зібрання на день 1-го вересня, що має вирішити форми і устрій західно-німецької держави. В цій справі вже вчора почали наради відповідні комітети.

ОТТО СКОРЖЕНИ ВТІК З КОНЦТАБОРУ

Франкфурт над Майном, 28 липня. Отто Скоржени, гештапівець, що заслужив собі в Гітлера на найвище відзначення тим, що після повалення фашистівського уряду в Італії під час війни викрав інтернованого Мусоліні, втік з концентраційного табору в Дармштадт. За ним запрошено поліцію в усій американській зоні. Після звільнення від закиду воєнних злочинів в американському військовому суді, Скоржени дожидав ще на німецький суд за приналежність до націстівської партії.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0562.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

ЯК НЕВИННІ, ЧОГО ТУРБУВАТИСЬ?

Американські комуністи кидаються як риба в окропі, бо потягнено під суд їхніх ватажків, обвинувачуючи їх в нельояльності до Злучених Держав, а навіть в зрадництві. Такі закиди, як відомо, підносить нині американський загал проти Комуністичної партії та комуністів взагалі. Вже це одно повинно би заставити комуністів, якщо вони дійсно невинні, повитати добру нагоду, яку дасть їм суд, щоб очистити себе і партію та доказати, що всі ці закиди це неправда, злобна видумка. Бо ж обвинувачення, це ще не присуд! Згідно з американською демократією людину, яку обвинувачують, визнається невинною, поки не визнасть її винуватою суд у присуді по переведенні судової розправи.

Обвинувачення комуністичних 12 лідерів видало Федеральне Гренд Джюрі, розсліджуючи справу понад рік. Матеріял, який служив підставою до обвинувачення, був зібраний організацією Еф Бі Ай. Знов відоме, що коли якесь обвинувачення, оперте на матеріялах, зібраних Еф Бі Ай, опиняється у суді, то звільнення від вини і кари буває дуже рідко. Прямо тому, що Еф Бі Ай добре провірює усякі закиди, заки передасть їх до судового вжитку. Немає сумніву, що так є теж і з фактами, які зібрало Еф Бі Ай проти комуністів.

Хоч ми добре знаємо, ким є комуністи, кого слухають та як відносяться до Америки, проте ми є за найсправедливіше примінювання закону теж і до них. Хай і в цьому випадку буде наглядна ріжниця між судами в Америці й в Совєтах. Комуністична пропаганда счинила в Америці й в світі, в різних країнах і на всіх мовах, страшний вереск, як тільки розійшлися вісті про обвинувачення комуністичної верхівки в Злучених Державах та її арештування. Цей вереск буде продовжуватись. Комуністична пропаганда, боронячи комуністичну верхівку, буде розписуватись не тільки про „лови на відьми", як це давніше писалось у комуністичній пресі, але про „фашизм", „підготовку" до третьої світової війни та страшні переслідування комуністів, хоч усі обвинувачені не є в тюрмі, ні в концентраційному таборі, а на волі й мають повну свободу добре приготовитись до судової розправи, взяти собі якнайліпших адвокатів і так себе очистити.

Мабуть в комуністів сумління дуже нечисте, коли вони такі поденервовані. Бувало, вони обвинувачували! Бувало, в часі війни, вони видавали в пресі накази Еф Бі Ай та американському урядові, кого арештувати як „зрадників" чи „нельояльних" американських громадян, в цьому теж кого з українців. Заповідали тоді публично раз-у-раз, які будуть обвинувачення і кого арештують, даючи до зрозуміння, що мають „певні" інформації, з достовірних і авторитетних джерел. Та ці, що вони їх так обвинувачували, коли іде про українців, тоді ні словом не відзивались проти американської влади, ні проти Еф Бі Ай і т. п. Навпаки, доражджували усім, кого комуністи та їх прислужники обвинувачували, бути терпеливими і мати довіря до американських законів, до американської демократії. Та тепер ці, що тоді обвинувачували, спіраючись на брехні, виговорюють несотворені речі, коли самі дістали вже справжнє, судове обвинувачення.

Комуністи тепер притиснені перший раз до стіни. Бо коли б так суд визнав комуністичну верхівку зрадниками держави, то зрадницькою стала б тим самим і Комуністична партія — вже по закону. Тоді, очевидно, знайшлися б те ж в скрутному положенні й всі ті, що помагають цій партії існувати та діяти.

Конвенція Третьої Партії

Воєнна конечність приневолювала Френклина Делано Рузвелта робити всілякі уступки Росії, щоб притримати її на боці Америки і не дати їй нагоди замиритися з Гітлером. Це тепер дає нагоду політичним жонглерам покликатися на Рузвелта як геніяльного й ідеалістичного приятеля Совєтів і використувати його імя на збільшування рядів американських квізлінгів. Коли таку політику ведуть комуністи, то це самозрозуміле. Ніхто не підозріває, щоб комуністи хотіли поставити добро Америки понад добро комуністичної батьківщини, Совєтського Союзу. Та справа виглядає інакше, коли таку політику ведуть такі люди як Генрі Волес.

Кандидат третьої політичної партії, тепер наче на сміх названої Прогресивною партією, Генрі Волес, заявив у своїй промові, приймаючи кандидатуру на президента, що Америка має забратися з Берліна для замирення з Росією. Такого не можна легковажити під теперішню пору. Найперше тому, що Волес не є комуніст, а подруге, що він зібрав довкруги себе не лише комуністів, але й деяку кількість сфанатизованих людей, що разом з комуністами можуть накоїти багато лиха своїй батьківщині.

З отих причин треба поважно розглянути конвенцію третьої партії, яка відбулася в днях 23—25 липня у Филаделфії.

3,240 делегатів на конвенції можуть бути тільки — одиницями. Так само 25,000 учасників пікніку в парку Шайба, в якому Волес приймав кандидатуру, може бути лише маніфестацією, на яку большевицькі газети з цілої Америки зганяли своїх сопутників наче на якийсь комуністичний відпуст. Одначе тверезі уми, що приглядалися самій конвенції і настроєві на пікніку, стверджують, що цей рух може виявитись у формі американського фашизму.

У першу чергу тих людей вязало бажання якоїсь ближче неозначеної маніфестації з погрозами проти когось. Кандидат на заступника президента, Ґлен Г. Тейлор, кинув навіть погрозу маршу на Вашинґтон. Подібний марш виконав колись Мусоліні на Рим і захопив владу в свої руки. Політичні марші придумав Гітлер, заки ще створив свою націстівську силу в повнім оформленні. Маніфестанти, які підносили оклики „Волес або війна", вказують, що вони мають готове ґасло і готового фюрера. Не йде про те, чи гасло оправдане, чи фюрер може сповнити сподівання товпи. Ця товпа може вигукувати про мир, а на ділі бажати собі війни в тому сподіванні, що серед війни вона посягне по владу і щось для себе дістане.

Ні з поведінки на конвенції, ані з маніфестації в Шайб парку не можна винести заключення, наче б це були люди, які відзначаються особистою, суспільною, інтелектуальною або політичною дисципліною. Правда, виразне бажання, щоб осягнути щось конкретне, було дбайливо наперед придумане й майстерно переведене комуністами, які захопили цей рух у свої руки, заки він ще був пущений на рейки. До таких конкретних домагань, які до деякої міри можна брати поважно, є домагання „націоналізації", тобто удержавлення великих підприємств, а це електричної сили, залізниць, копалень, кораблів і т. п. Такі домагання не є новістю і вони існували здавна в европейських державах. Вони нові в Америці і небезпечні лише тому, що комуністи намагаються використати ці засоби для посягнення по владу в державі. Мірилом настрою учасників конвенції й маніфестації були прояви протесту проти зусиль дотеперішнього американського уряду, що походить з вибору великих американських партій і проти виконування державної влади на зовні. Оці змагання до знищення американських осягів і до завалення демократичної політики слідні в точці плятформи нової Прогресивної партії, в якій говориться про „зраду старих партій". Хто уважно читає стиль цього уступу, такий мимохідь нагадує собі високі слова американської Декларації Незалежности з 1776 р. в якій американські колоністи протестували проти надужить британського короля. Цього стилю вживають автори плятформи наче на кпини. У дотичному уступові плятформи Прогресивної партії сказано:

„Американський нарід хоче миру. Одначе старі партії, йдучи слухняно за диктатом монополій і військовиків, підготовляють війну в імені миру. Вони відмовляються переговорювати в справі наладнання різниць з Совєтським Союзом. Вони відкидають Обєднані Держави, як засіб для поширення ідеї світового миру і відбудови. Вони вживають Пляну Маршала для відбудови націстівської Німеччини як воєнної бази і для поневолення господарки інших европейських держав для американського бизнесу. Вони фінансують і озброюють скорумповані фашистівські уряди Китаю, Туреччини, Греції, й інших країн через доктрину Трумана, витрачуючи більйони американських багатств і проголошуючи америкаську спадщину, як ворога деспотизму.

„Вони обмотують глобу військовими базами, а інші народи можуть добачувати в тому ніщо інше, як загрозу свободи й безпеки".

В тому тоні йдуть інші зогиджування найліпших інтенцій Америки в закордонних справах і представлювання цілком навиворот звісних фактів.

Коли б ці „тези" були пущені в світ з московської радіовисильні, то світ легко міг би оцінити, хто їх складав і диктував. Коли ж оце все було написане у Филаделфії й розголошене по світі, то світ ледви чи зрозуміє, що це було подиктоване Москвою. Москва негайно використала свій власний диктат для двох цілей, а саме: 1. щоб розголосити населенні Совєтів, що вже ось-ось в Америці приходить до влади Волес, як ставленик Совєтів і тому і всім іншим не останеться нічого іншого, як дальший сліпий послух Кремлеві; 2. щоби показати европейським державам, які покладають свої надії на Америку, що в Америці існує поважна пята колона, яка готова саботувати всякі американські змагання для ратунку Европи і тому европейським державам треба держати з Москвою і здатися на її ласку.

Так може виглядати тепер роля Волеса, як мнимого покровителя всіх невдоволених із своєї долі й з особистих і громадських невдач. Інтересне тільки, як зареагує загал на цю поведінку Волеса й тих несвідомих людей, які обрали собі Волеса за свого вождя.

Е. Більський.

ІСТОРІЯ ПОВТОРЮЄТЬСЯ

Історія вчить... але, на жаль, не усіх і не завжди.

Це твердження насувається нам на думку, коли ми обсервуємо останню найцікавішу політичну подію за залізною заслоною. випадок Тіта, конфлікт Югославії з Червоною Москвою. В світовій пресі є різні думки й теорії, що намагаються розв'язати цю нову совєтську загадку. Не бракує серед них теорій припущення, що бунт Тіта є лиш політичним маневром Москви для замаскування дійсного положення, впровадження в блуд світової опінії про єдність і силу червоного бльоку зі скритим заміром обдурити при цьому добродушного дядька Сема і виторгувати у нього при цій нагоді, бодай дорогою через Югославію, реальні концесії.

Ми не збираємося на цьому місці обмірковувати, яка з розповсюджених в світовій пресі теорій про випадок Тіта більше, а яка менше відповідає правді. Майбутнє покаже, чи Тіто є югослав'янином, чи лиш наемником Москви. Але одне для нас стоїть поза усякими сумнівами, що рух Тіта в широких масах Югославії є спертий на безумовно щирому і глибокому почутті національної гордости, окремішности, на бажанні бути суб'єктом історії, а не лиш аморфною масою при будові світової червоної імперії та в формуванні штучного „совєтського народу", без обличчя і історії. І коли б деякі політики і журналісти Европи і Америки схотіли простудіювати історію поневолених народів СССР, не ломили би собі тепер голови в придумуванні нових теорій у випадку Тіта.

Ми, українці, мали своїх Тітів: Коцюбинських, Скрипників, Хвильових, Чубарів, Петровських і інших, які пішли на службу Москви щиро вірячи, що можна погодити інтереси московського імперіялізму з інтересами української нації. Чим скінчилася ця спроба — ми знаємо. Але на жаль, історія вчить, але не усіх...

Мимоволі насувається мені на думку один епізод з еміграційного життя. Початок 1947 року. Скитальська доля кидала нас по усіх закутках Европи. Я їхав потягом з Вісбадену до Франкфурту. В переділі вагону крім мене і кількох німців, їде подружжя: він італієць, журналіст і письменник, колись член комуністичної партії Італії, за часів націстів запроторений до концентраку, звідки втік до Німеччини, де й переховувався як чужинецький робітник, одружившись з берлінською артисткою. Був у Берліні від кінця „тисячолітнього Райху" до тепер. Після визволення в 1945 році не пішов додому: пощо? Адже він мусів залишитися в Берліні разом з червонними визволителями Европи, яких він привітав, за ідею яких він боровся і терпів усю першу половину свойого життя. Тепер вирвався з Берліну і вертає з дружиною на батьківщину, розчарований, зневірений в тих високих, на його думку ідеалах, за які він боровся. Тепер сидить в обдертому вагоні німецької залізниці, щасливий, що дістався в демократичне оточення, де може говорити, що хоче. Ото ж говорить без кінця, оповідає про совєтську дійсність. Що він оповідає? Все це нам відоме, ми це пережили ще в 1918-20 роках, або й пізніше, в часі „визволення Західної України і Білорусі" в осені 1939 року. В його оповіданні є багато італійського гумору: є тут, як „визволили" червоні визволителі середущу Европу від годинників, мебелів, одягу, харчу, чести і інших „буржуазних забобонів". Ці оповідання такі знані в Европі з 1945/46 років. „Я ціле своє життя борвся за комунізм" — каже італієць, я пропагував цю ідею серед свого народу, але тепер, о, тепер я розповім своїм землякам, як виглядає „рай"!" Врешті він звертається до мене з якимсь питанням, приймаючи мене, очевидно, за німця, але по моїй вимові пізнає, що я чужинець. „О, то Ви також чужинець? Хто ж Ви такий?" Я відповідаю, що українець. „Українець? Мій Боже! Це те саме, що росіянин! Але я не боюся за те, що я Вам оповів. Все це є правда. Я можу, як що хочете, на поліції свідчити, про все, що я оповідав!" Тут в розмову вмішується його дружина: „Ні, не бійся, українці — це не москалі. Вони проти москалів. Саме тому вони не вертають на свою батьківщину, що під большевиками!" Я сміюся: гіркий то сміх! „Пане", кажу італійцеві, „коли б Ви були схотіли дещо раніше повчитися, що це є Україна і українці, Ви заощадили б собі багато прикрих розчарувань. Не потрібували б покутувати в Берліні, щоби наочно перконатися, що це таке большевики. Адже це ми, українці, ще тридцять років тому казали Европі про большевиків, але тоді наш голос був голосом вопіючого в пустині. Чи не побоюєтеся Ви, що Ви тепер, може, запізно переконалися, що це таке большевики?"

Цим самим гірким сміхом сміємося ми тепер, коли читаємо в світовій пресі міркування, що випадок Тіта є поважна щілина в залізній заслоні, яка, можливо, буде початком кінця великої тюрми народів. Для нас немає сумніву, що Кремль потрафить витягнути для себе користі з цього бунту, навіть якби рух Тіта був дійсно щиро започаткований самим Тітом з наміром вимусити для Югославії гідне і належне їй місце в сім'ї комуністичних сателітів Москви і домогтися для себе не багато, але бодай права самим югослов'янам порядкувати своє життя хочби за московськими зразками. Так само думали Скрипники, Чубарі, Шумські і Петровські „перекувати життя наново, від основ, від самої землі, щоби самим збудувати інше життя, хочби за московськими канонами і законами". В добу „Неп'у" Червона Москва сама заплянувала „націоналістичний бунт" України проти Росії, допроваджуючи до сильної українізації цілого життя пісовєтської України:

(Докінчення на стор. 3-тій)

ІВАН КРАВЧЕНКО. Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН
(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і незчисленним жертвам комунізму — присвячую.
Автор.

4)

Ну, так я пішов, пане Т. Сподіваюсь, що ви не тільки останню ніч у вязниці, а взагалі і останній раз. Він весело потиснув руку пану Т. і задоволений своєю винахідливістю зник.

На другий день таж сама історія зі звільненням, що і в перший раз, але в третій раз заарештувати їм пана Т. не пощастилось, бо він вже був за кордоном, куди його спровадив Рабиновіч, котрий доречі до другого звільнення п. Т. доклав своїх 2,000 крб. золотом.

Через деякий час п. Т. і п. Рабіновіч зустрілись як старі приятелі в Басарабії.

Т. і Рабиновіч це були одиниці, які мали досить здорового і практичного розуму, щоб оцінити „ситуацію" і хоч досить пограбовані „ім'ям революції", але уникли страти.

Один з цих панів, а саме п. Т. живий, має 80 років, живе на еміграції в Німеччині і власно з його слів і записана ця історія, а ругий, уникнувши комуністичних головорізів, чи уцілів від других, нацистських?

Але повернемось до нашої теми, тобто до Чека і „Чорного Ворона", які без відпочинку, дні і ночі працювали над будівництвом комунізму з мільйонів трупів — мирних, нікому неповинних обивателів, які не встигли своечасно еміґрувати за кордон.

„Чорного ворога" і Чека можна сміливо назвати фундаторами комунізму, бо вони викладали той звироднілий фундамент людськими трупами, розстріляними „ім'ям революції".

А це „ім'я революції", на чолі з найбільш звироднілим узурпатором Леніном, засідало спочатку в Петрограді, а пізніш в Москві і задоволено потерало руки, дивлячись на наслідки цієї, широчезних маштабів злодійсько-політичної авантюри.

Так, авантюра вдалася. Треба було любою ціною її утримати. І тією „любою ціною" були мільйони жертв, які загинули в катівнях Чека.

На час 1917 по 1921 рік включно загинуло від катів Чека пересічно 4 мільйони тих людей, які ще за довго до революції, були засуджені політичними авантюрниками до страти.

Так виправлялась і по нині виправляється „помилка" французької революції в російській політичній авантюрі.

Може дехто з читачів не зрозуміє того, як-то, якесь там Чека і „Чорний ворон" могли знищити стільки людей?

Відповідаючи на таке цілком природне запитання, я надаю слово безперечним статистичним цифрам.

Вони, — ці цифри невблаганні і жахливі.

Отже, уявіть собі Росію до 1917 року, яка мала 80 губерній (областей). Кожна губернія мала в середньому 10 повітів, а кожний повіт теж в середньому 10 районів. Це пересічно становить: 800 повітів і 8,000 районів.

Крім цього було 15 країв (Туркестанський край і т. д.). Кожний край мав 10 повітів, а кожний повіт 10 районів. Це пересічно становить: 150 повітів і 1,500 районів.

До 1917 року в Росії було 2,000 міст, які не були губерньского, або повітового чи районового значення.

Уявіть собі заснування Чека в губернії — Губчека, в краю — Крайчека, в повіті — повітове Чека, в районі — районове Чека і в місті — містове Чека, це становить: Губерньских Чека — Губчека 8, Крайових Чека — Крайчека 15, Повітових Чека — Повітчека 950, Районових Чека — Райчека 9,500, Містових Чека — Міскчека 2,000. Разом Чека 12,545.

Поза цією категорією Чека були ще й інші Чека, а саме: а) Залізничнодорожне, з філіями на кожній вузловій станції. б) Водна Чека, з філіями в кожнім портовім місті.

Коли взяти за пересічне, що портових міст було на річках і морях 300, а вузлових залізничних станцій було 400, то це становить 700 транспортових Чека, а усіх разом 13,245 Чека.

І уявіть собі, що апарат кожної Чека пересічно складався з 20 осіб. Це становить, цілу армію катів кількістю 264,900 головорізів.

І кінець кінцем усвідомте собі, що завданням всіх тих Чека було „ім'ям революції розстріляти"!

Коли ми візьмемо, що за чотири роки кожне Чека розстріляно по 400 „контрреволюціонерів", (а були такі Чека: наприклад як Московське, Ленінградське, Київське, Харківське, Одеське, Ростовське і т. д., які тисячами розстрілювали), то вже ставить 3,763,500 осіб.

В ті роки „закрепленія" диктатури купки політичних авантюрників, чи як вони себе назвали, — „діктатури пролетаріату", не було жодних місць заслання, тобто Кацетів, бо вони були небезпечні. Отже всі заарештовані в ті роки були всі до одного розстріляні.

В ті часи навіть діти співали російську пісеньку: „Ох, яблочко куди котішся, в Чека попадьош не воротішня!"

Так, ніхто не повертався з Чека додому. Одиниці, які відкупились і втікли за кордон, в рахунок не ідуть.

Так роки йшли. „Диктатура пролетаріату" модернізувалась і перемодернізовувалась, а з ними перемодернізовувались Чека і „Чорний ворон". „Чорний ворон", з старенького Форда з диктовою будою перемодернізувався на модне броніроване авто марки „Зіс" (Заводу імені Сталіна), а Чека теж зазнало метаморфози. Назва Чека була скасована і замінена новим ГПУ, пізніш стало називатись НКВД, а в останні часи МВД.

Все на зовнішній обкладинці „диктатури пролетаріату" змінювалось по кілька разів, але нутро його залишалось без будьяких змін.

(Дальше буде).

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Голос про „Свободу" з-поза „залізної заслони"

Між нечисленними листами, які в останньому часі ще попали до редакції „Свободи" з країн за залізною заслоною, буде інтересний для американських читачів „Свободи" теж один голос про саму „Свободу". В листі до Редакції пишеться:

Впродовж двох років ми одержували „Свободу". Спасибі за труд і кошта. Ані Ви з редакції і адміністрації щоденника, що зводите кожного дня важку боротьбу за вдержання цеї загально-української культурної і політичної позиції, ані ніхто з Ваших американсько-українських читачів цілком певно не може мати уявлення, яким загально-українським скарбом є „Свобода".

Майже щотижня приходить сюди пачка зі „Свободою". З харчами тут дуже зле. Ми всі голодні. Але якби перед нами поставив найліпші страви, то все набік, як приходить „Свобода". Всі її примірники прочитуються з найбільшою увагою, а вже, другої днини вони мандрують з рук до рук вздовж і поперек цеї країни. Дуже часто через „зелений кордон" вони попадають і в Україну. Приємно почути від знайомого, який тільки повернувся з „того боку", що „Свободу" він лишив „людям в С. і вони дуже дякували". Там дома ворог намагається переконувати наших, що українці поза кордонами СССР репрезентують звироднілі українські дідичі, фабриканти, запроданці, розбишаки, і бандити, яким уже швидко буде кінець. Увесь Ваш труд, панове-браття, був би Вам сторицею винагороджений, якщоб Ви могли заглянути в душу українця з „того боку", який прочитає „Свободу" і не здержиться, аби бодай під носом не гукнути: „пся-кров москаль бреше".

Як радісно мати в руках і читати „Свободу". Ясна інформація, річевість і строга об'єктивність віддзеркалюються в кожній вістці і в кожній статті, разом з великою і твердою любов'ю до України та нефальшованою турботою про її долю і майбутність.

В протоколі з нарад річного засідання головного уряду У. Н. Союзу, 12-те продовження, ми вичитали, що „знайшлась така особа", яка обвинувачує „Свободу" за неясне, мовляв, становище до УПА. Не беріть собі того до серця. Лише вільний, від нікого незалежний і вповні свобідний нарід зможе сказати, чи для його добра є потрібні три, чи тридцять партій. На цю тему могли б забрати слово й ми, в безпосередньому сусідстві від боротьби УПА.

Ми просили Вас минулого тижня, щоби Ви здержали нам дальшу висилку „Свободи". Сумно нам буде без неї, але нічого не вдіємо. Тут таке положення, що навіть такий гарзетний зв'язок з вільними українцями за морем міг кожного з нас в кожній хвилині запровадити там, де кум вівці заганяє. Теж усім Вашим читачам в Америці зверність увагу, аби ради Бога були осторожні в писанні листів до своїх рідних та знайомих у нашi придавлені ворожим чоботом сторони...

Привіт Вам дорогі заморські брати. З вами зв'язані ще наші останні надії. Н. Н.

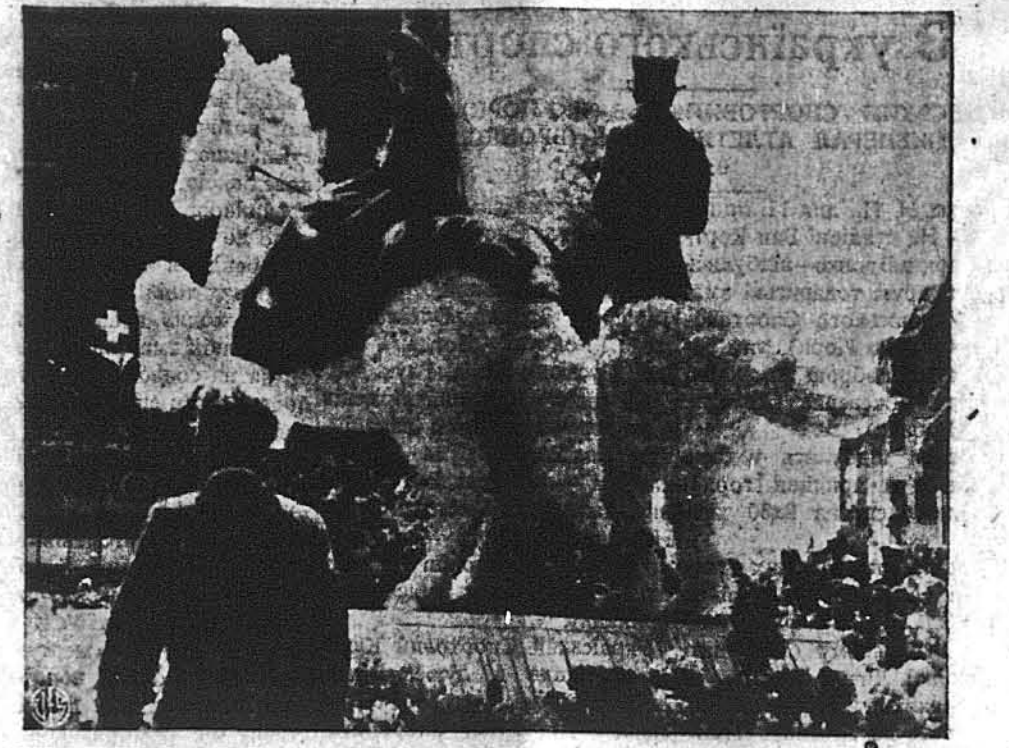
ІСТОРІЯ ПОВТОРЮЄТЬСЯ

(Докінчення зі стор. 2-гої).

розвитку шкільництва від народніх шкіл до ВУЗ'-ів, українізації урядового апарату, навіть розвитку української церкви. Все це було доцільно спрямоване Москвою до одного: виявлення скритої, стихійної туги українського народу до власного самостійного життя і спорядження списків „неблагонадьожного" націоналістичного елементу, дарма, що на цих списках ГПУ опинилося 30% української нації!

Серед усіх інших сателітів Москви Югославія займає виключне місце в середній Європі. Є це найбільший, найсильніший морально і матеріяльно народ серединої Европи, з власною геройською минувшиною, глибокою державницькою традицією, врешті, подібно як Україна в 20-х роках — народ глибокорелігійних, віруючих селян, що ще твердо стоять на засадах індивідуального розвитку родинного життя. Без сумніву, цей народ займає домінуюче положення на Балканах, подібно, як Україна в східній Европі. Всі ці моменти не пройшли мимо уваги Москви і Політбюро здецидоване є поробити відповідні заходи, щоб підтяти в основі самостійницькі тенденції народу сербів, хорватів і словінців, бо ж Москва хоче твердою ногою стояти на Балканах. Справді, пощо витрачувати стільки енергії і коштів на підтримку комуністичного руху в Італії, або повстанців Маркоса в Греції, коли безпосереднє запілля цих рухів — Югославія — є непевне, „націоналістичне", ворохобне супроти Москви, коли з цього запілля напливають в Західню і Південну Европу десятками тисяч втікачів, які своїми оповіданнями про большевицьку дійсність нівечать і паралізують роботу агентів Комінформу. Вислід італійських виборів і положення Маркоса в Греції є яскравим доказом, що дальше просування Москви в Европу є неможливе без вичищення і скріплення запілля, цеб-то Югославії. Приборкання Югославії буде переведено, безумовно, по випробуваним кремлівським рецептам: спершу політичний „НЕП" — активізація і виявлення національних внутрішніх сил Югославії, потім засаднича чистка. Не сумніваємося, що Кремль впорається з цим завданням, як що час дозволить, бо ж, очевидно на таку засадничу операцію потрібно декілька років, так само, як ліквідація національних сил України забрала десяток років і запізнила Московську експансію в Західню Европу.

Історія повторюється...

КАРНАВАЛ В ШВАЙЦАРІЇ.—Дивним дивом в часі найбільшої депресії, себто в 1932 році, зачали мешканці швайцарського міста Біен, відомого зі славних годинників, відбувати свій річний „Фестивал", який ногадує квітами, парадою та „живими образами" карнавали в Сю Орлінс, знані під назвою „Марді Гра", чи каліфорнійські (Пасадена) походи з парадними возами, повними рож. Оці два коні з рож, що їх маємо перед очима, дуже нагадують Пасадену.

„МАТИ СКИТАЛЬЦІВ"

Коли нові европейські іміґранти, що прибудуть до цеї країни на основі нового закону про „Ді Пі", плистимуть попри Статую Свободи", при вїзді до пристані в Ню Йорку, вони побачать цей старий, улюблений символ американської свободи в новому, ліпшому оточенню. Конґрес недавно ухвалив $500,000 на модернізовання острова Бедло, на якому стоїть статуя. Старі будинки — що залишились зі старих часів, коли на острові стояла військова частина — будуть знесені. Старий док для приставання пароплавів буде замінено новим, гарним. По цілім острові будуть дерева. Цілий плян вимагатиме яких два мільйони долярів — вісім разів більше ніж кошт самої статуї.

Статуя Свободи стоїть на цьому славному місці вже майже 62 роки. Вона була відкрита 23. жовтня 1886 року. Цікаво, що нові поліпшення під теперішню пору припадають на час, коли ця країна має прийняти новий наплив іміґрантів і статуя має їх вітати так, як вітала поверх півсотки років тому нові хвилі масової іміґрації.

Француський скульптор, Фредерик Бартолді, створив Статую Свободи, яка, згідно з написом на постаменті, була „дарунком від народу Француської Республики народові Злучених Держав". Дванадцять років працював він, щоб докінчити свою величезну працю, що мала бути „памятником союзу двох народів для досягнення незалежности Злучених Держав Америки та доказом їх сталої приязни". Статуя важить 450,000 фунтів. Самий тільки постамент є вищим ніж 149 футів, коли сама статуя до вершка смолоскипа є поверх 151 футів висока. Разом статуя і постамент — більш як 301 футів заввишки. Про розмір статуї можна судити з того, що самий смолоскип вміщає 12 людей, а на голові може стояти 40 людей.

Біля головного вступу до середини Статуї Свободи є вирізьблений вірш, що кінчається слідуючими словами:

„Дайте мені ваших втомлених, ваших бідних;
Гущу ваших мас, що прагнуть дихати вільно;
Обездолених залишків переповнених берегів ваших;
Пошліть їх, бездомних, кинутих бурею, до мене —
Світить мій смолоскип у золотої брами!"

Авторкою цього сонету є Емма Лазарус, знана американська поетка німецько-жидівського роду. Народилася вона року 1849, в Ню Йорку, де її батько — Мосес Лазарус — був визначним купцем. Недовго жила Емма Лазарус. Померла як їй було 38 років, рік після відслонення Статуї Свободи, якій вона присвятила свій вірш. В його першій частині Емма Лазарус називає Статую Свободи — якою її уявляв і створив Бартолді — „Матір'ю Скитальців". Ця Мати робить визов безоглядним володарям европейських країн: „Тримайте стародавні землі, свої казкові пишности", а дайте мені „обездолених залишків переповнених берегів ваших". Мало знала в той час поетка про те, що ті країни, які вигнали „пригноблені маси", не тільки втратили своїх найкращих громадян для Америки, але мали також втратити „казкові пишности", що прикрашували їх міста. Втратили вони і це, але в інший спосіб — в самогубних війнах та тоталітарних виступах.

Легко догадатися, де дістала Емма Лазарус натхнення для свого вірша. Вона, звичайно, добре знала американську історію. Знала, що пилгрими їхали до цеї країни, тікаючи від переслідувань офіційної церкви в Англії. Знала, що ірляндці мандрували зі своєї країни, аби позбавитись британських утисків, голоду. Знала, що німецькі революціонери 1848 року тікали від реакційного уряду в своїй країні. Знала, що поляки почали прибувати сюди у великому числі тоді, як після повстання 1863 року збільшилися царські утиски, переслідування та економічне використання. Вона бачила власними очима зростаючу еміграцію ожебрачених мадярів, словаків, українців та інших в 70-х та 80-х роках минулого століття. Напевно здибала перелякані обличчя російських жидів, які втікли від хвилі царських погромів року 1882. Нова, сучасна іміграція є порівнюючи меншою числом ніж ті „бездомні, кидані бурею" маси, що прибували в кінці минулого століття. Ці нові іміґранти можуть бути останніми „обездоленими залишками" людства, що прибувають до Америки. Зрештою смолоскип Статуї Свободи кидає своє світло також на місце осідку організації Обєднаних Держав, завданням якої є — усунути ті причини, що змушують людей сліпо тікати зі своїх рідних країн і шукати такого місця, де-б вони могли „дихати вільно".

Загальна Рада.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Відділ 292 У. Н. С. $135 на політичну акцію УККомітету.

В неділю 13. червня відбулись місячні збори 292 Відділу У. Н. Союзу, якими проводила пані Анні Левкуш, заступниця предсідника. По полагоді справ відділу, секретар П. Кізел предложив справу допомоги політичній акції Українського Конґресового Комітету. Секретар представив працю УККомітету і те все, що він робить для української справи. Ця оборона України та українського народу, казав секретар П. Кізел, потребує не тільки праці, але й фондів. У. К. Комітет рятує своєю політичною акцією весь український нарід, старіаючись допомогти йому скинути московсько-большевицьке ярмо. Від допомоги такій акції не може ніхто з нас відтягнутись. Предсідниця, п-ні А. Левкуш, додала, що справа виложена ясно й нема двох думок, що треба політичну акцію УККомітету підперти. Головний радний У. Н. Союзу, В. Дідик, пояснив ще більше вагу політичної оборони українського народу та його змагань до визволення, що є головним завданням УККомітету, а при кінці поставив внесення, щоби висигнувати з каси $50 на піддержку праці УККомітету, що прийнято оплесками. На тих зборах зложили члени ще від себе $38, а секретар зібрав $47 по хатах при колективанні вкладок. Разом $135, але збірка ще продовжується.

Жертвували: Тов. У. Н. Союзу, від. 292 $50; Петро Кізел $10; по $5: Іван Форись, Ілько Андрусевич, Олекса Черевешко, В. Візничак, Іван Дзядик, І. Столяр, В. Дідик; П. Молдавець $2.50; по $2: С. Дулька, С. Чистух, П. Дунаєвський, М. Дзядик, В. Єднак, А. Маланяк, І. Мусьовський, П. Романів, Т. Медвідь, А. Блащук; А. Дутка $1.50; по $1: Т. Заптон, Е. Карпінка, Ю. Новак, М. Кахний, Г. Михайлишин, Г. Трухан, В. Філь, Н. Захарійчук, Г. Маланяк, А. Мех, О. Старко, І. Бойко, П. Золочівський, О. Чикулинський, С. Єремій, Н. Н.

Петро Кізел, секр.

ВОДЕРВЛІТ, Н. Й.

Збірка на політичну акцію У. К. К.

Члени Укр. Гор. Клюбу у Водервліт, на своїм місячнім мітингу, між іншим порушили справу збірки жертв на політичну акцію У. К. К. Зібрані члени виявили зацікавлення тою справою, та охотно зложили свої жертви.

Зложили: Укр. Гор. Клюб $25; по $10; Іван Урбан, Петро Ковальчик; по $5: Л. Завійський, А. Спяк, А. Гобляк; Й. Крушельницький $3; по $1: В. Футулуйчук, В. Ґалайко, В. Вовчук, М. Древецький, І. Сабюк, А. Чура, Т. М. Спяк, М. Завійський, Я. Вовчко, А Кріль, С. Ковальчик, М. Дичко, П. Кащак, П. Данусяр, А. Кащак, І. Давидович, В. Теодорович, А. Дзямба; Решта дрібними. — Всего зібрано $83. Гроші переслано до У. К. К.

При тій нагоді апелюємо до всіх п. Бизнесменів у Водервліт, як також до членів Клюбу, котрі не були присутні на мітингу, щоб зложили свої щедрі датки на Допомогу Визволення України.

Присутний.

ВАСИЛЬ АВРАМЕНКО ВИЇХАВ ДО ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ.

Василь Авраменко, відомий зі своєї діяльности на полі українського народного танку, як і з фільмової продукції таких фільм як „Маруся", „Наталка Полтавка" і „Запорожець за Дунаєм", виїхав до Південної Америки (Бразилії, Арґентини та Параґваю). Про це повідомляє він листом з корабля редакцію „Свободи", складаючи водночас подяку всім тим, впершу чергу з Бразилії та Арґентини, а далі й з Америки, що йому помогли виїхати.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СВАЩЕННИК ПРО ПОЛОЖЕННЯ ЦЕРКВИ В ПОЛЬЩІ.

Рим, 26. липня. — О. Джан С. Мікс з Шикаго, керівник т. зв. Резурекційної Конґреґації, заявив вчора після 6-тижневого побуту в Польщі, що він не зустрічав там познак будької інтервенції влади в виконуванні своїх місійних завдань, але відчував виразно, що „повітря не є вільне". Він ствердив, що головними спірними пунктами між церквою і владою в Польщі є урядові заходи в справі націоналізації шкільництва та відверта піддержка т. зв. Польської Національної Католицької Церкви.

СОВЄТИ ЗАГРОЖУЮТЬ СВІТОВОМУ МИРОВІ

Лондон, 28 липня. Ресумуючи всі дипломатичні наради західних союзників в останніх днях, політичні спостерігачі стверджують, що їх кінцевим висновом були такі висновки: 1. Західні союзники в жодному разі не вступляться добровільно з Берліна та 2. Совєтський Союз своїм поступуванням нарушує 2-гий розділ чартеру ООД, свідомо загрожуючи світовому мирові.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА
УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ.
(У звязку з кампанією на 50-тисячний фонд).

Ліста збірок ч. 707. Збирав: Григорій Бучко, Филаделфія, Па.: Тов. Мир, від. 324 УНС; А. Горохівський $5; по $2: Г. Бучко, Г. Григорчук, Й. Венгринюк, Г. Гудима, С. Михальчук, В. Павлівський; по $1: Т. Филипс, П. Максимович, М. Тичинський.

Ліста збірок ч. 866. Збирала: пані Юлія Маньоска, Балтімор, Мд.: Союз Українок Америки, від. 59 $15; о. Василь Маньоський $10; по $5: Г. Шулька, І. Ракочій, Й. Приймак, Провідіння, від. 66, Н. Шулька; по $2: М. Крисоватий, П. Боднар, Ф. Біленова, Т. Качор; по $1: І. Смоляк, А. Левко, А. Боднар, П. Емхе, Т. Саплива.

Ліста збірок ч. 859. Збирала: пані Анна Чорній, Балтимор, Мд.: по $5: Т. Чорній, М. Крижова; І. Шнатура $2; по $1: М. Кащакова, О. Кихук, О. Іваневичева, І. Малко, В. Захарків.

Ліста збірок ч. 929. Збирав п. Микола Машталер, Дітройт, Міш.: Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94 УНС $40; М. Машталер $2; по $1: П. Старжинський, М. Тиро, Д. Ґох.

Ліста збірок ч. 950. Збирала: пані А. Біловус, Дітройт, Міш.: по $5: Й. Біловус, В. Нечай, Н. Бубіль; по $3: А. Прибила, Я. Біловус; по $2: П. Войтович, К. Савка, С. Левко, С. Погрибієвич, П. Гнатюк; по $1: Балкан Бейкері, М. Дацьків, С. Дорчак, С. Бугай, Ґ. Гонсеголдер, Ф. Шалтер, В. Шалайко, Б. Берпт, Г. Погрибієвич.

Ліста збірок ч. 1208-9. Збирав: Н. М. Прокоп, Белфілд, Н. Дакота: Стефан Евенюк $25; по $5: П. Басараба, П. Церковний, Б. Кордоновий, В. Ковач, М. Абач; по $2: І. Церковний, С. Кордонний, І. Томчак, І. Гапчук, Ю. Асканич, Д. Глібечук, М. Дучук, М. Орбанський, П. Гаврилюк, М. Прокоп, М. Паланюк, Н. Гаврилів; по $1: І. Андріяк, Е. Андріяк, М. Гаврилюк, С. Ричкун, А. Гаврилів, Й. Жуковський, Дж. Федора, Н. Подоланчук, М. Цимбалюк; решта дрібними.

Ліста збірок ч. 664. Збирав: Й. Христоріз, Трентон, Н. Дж.: В. Христоріз $4; по $2: І. Сабат, К. Савчакова, П. Ґулґун, А. Кривий; по $1: Й. Сабат, В. Сук, С. Канюга, В. Скоропад, П. Волиця, В. Нурко, В. Бойчук, П. Єдлинський, М. Скоропад, Л. Федеревич, А. Доманська, Г. Бирбав, А. Галько; решта дрібними.

Ліста збірок ч. 366. Збирала: пані М. Войтович, Бронкс, Н. Й.: Союз Українок Америки, від. 5, $10; по $2: П. Юрецький, С. Кэчмар; по $1: П. Войтович, С. Дубик, В. Бугай, Е. Бугай, С. Стелмах, М. Штелмахова, М. Сосновський, Будзол, А. Патро, В. Гамера, А. Галишин, К. Стасів, І. Кузичева, Д. Ґеник, П. Мелкевич, Д. Карзол, нечитке імя, Л. Нахвостах, П. Войтович, А. Пиндик; решта дрібними.

Ліста збірок ч. 1464. Збирала: пані Р. Вецал, Вунсакет, Р. Ай.: Комітет Злучених Організацій у Вунсакет $27; Союз Українок ім. Кобилянської від. 29 $20; о. Петро Білон, $7; Ю. Самборський $6; Н. і Р. Вецал $4; М. Чагарин $3; по $2: М. Копернюк, А. Кава, Я. Зарівна, Й. Коцюба, К. Бойко, П. Гамага, І. Сілінський з Бостону; В. Куравський $1.50; по $1: М. Фірман, М. Балюх, Я. Косюк, М. Яцишин, О. Чагарин, І. Кокольський, А. Ґембаровська, П. Лапчинський, А. Чубай, В. Кучерявка, Т. Чагарин, А. Ґнітова, Г. Криштальович, М. Литвинець, С. Лаваева, А. Гавришенко, Н. Кузів, К. Липка, Я. Кава, Я. Мостецька, М. Липська, М. Кінаш, Г. Шевчук, Н. Гладик, М. Колісник. — $45.10 зібрано дрібними на Святі Матери.

З українського спорту

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ (НЮ ЙОРК). — АРМЕНІЯН ДЖЕНЕРАЛ АТЛЕТИК КЛОБ (БРОНКС, Н. Й.). 0:1 (0:0).

Бронкс, Н. Й., дня 11. липня 1948. — На стадіоні Ван Кортленд Парк в Бронкс—відбулись сьогодні другі товариські змагання Українського Спортового Клюбу (Ню Йорк), тим разом з дуже доброю командою Арменіян Дженерал Атлетик Клоб (Бронкс).

Змагання відбулись в саме полудне й з причини горячі були скорочені на 2x30 хвилин.

Дружина симпатичних господарів (А. Д. А. К.), яка на терені З.Д.А. має 7 філій, займає у Східньому Дистрикті Футбольної Ліги 6 місце — в першій дивізії на 14 клюбів.

На весні перемогла в приятельських змаганнях команду Варшав Ф. Ц. (Бруклин) 6:1, з якого наші спортсмени в перших своїх змаганнях досягнули виграш з відношення 4:2 воріт.

До цих змагань дружина Українського Спортового Клюбу виступила в слідуючому складі: Юрчинський, „Сас", Таращук, Драпак, Олекса Голюка, Бойчук, „Богдан", Галик, Суський, Кузів, Глух.

Як цілість дружина вірменів в порівнанні з нашим ‚вакаційним складом" була далеко слабша — під оглядом технічним, тактичним і кондиційним. Незначна перемога — дослівно в останній хвилині гри, була радше ділом щасливого припадку.

Українській Спортовий Клюб — виступив в дуже ослабленому складі — без Рожанського, Др. Гука, Скоробагатого і Терлецького мав видну теренову перевагу, кромі перших 8 хвилин, в яких господарі змарнували мет карний. З нашої дружини найслабшою лінією була поміч, яка держалась постійно дефензиви і такою тактикою марнувала здобуту нашим нападом перевагу. Також на власну руку грав лівий помічник, який став „шостим напасником" — й такою поведінкою давав правому крайникові противника вільне поле до небезпечних і постійних рейдів в запілля наших оборонних ліній. В нападі, який в полі ходив краще — як на попередніх змаганнях, виходили на яв сольова гра а гострі подачі своїм співзмагунам. Напад УСК в порівнанні до нападу господарів, мав більше можливостей на циферний успіх, а вислід 9:1 в користь українських спортсменів відповідав би найкраще перебігові гри. Кромі заложника, лівого злучника в команді УСК — вивязався дуже жертвенною грою наш молдий воротар — який при ліпшому щасті й уставці міг ромбінізадою оборонити здобуті одинокі ворота дня. Наші змагуни на диво поминувши велику спеку, що до кондиції переважали фізично вичерпаного противника. Змагуни і приклонники нашого молодого клюбу впевнені, що по солідному тренінгу і кілька нових матчах — змагова тугість, боевий дух та зіграння покращае в користь молодої команди Укр. Спортового Клюбу. Змагання були цікаві й завзяті — а вперта гра обох команд — імпонувала чисельно зібраній публиці.

Б. Прудиус.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляе всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 1. серпня, в годині 2. попол. Обовязком всіх членів е прийти на означений час, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження. Повідомляемо молодь обох полів, що тепер мають нагоду вступити до У. Н. Союзу без лікарських оглядин. — Уряд.

ПОШУКУВАННЯ

GEPYSZYN WOLODYMYR, з Рогатина, пошукуе панство ПЕТРА І НАДІЮ ДЗИДЗАНІВ та ВАСИЛЯ І МИКОЛУ МОСОРУ. Писати:
GAPYSZYN WOLODYMYR,
50 rue Barabas, Boussu Bois,
Hainaut, Belgique.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 25. липня 1948 року померла

ЕВА ЗБОРОВСЬКА,

членкиня Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу в Ню Йорку, Н. Й.

Покійна походила зі села Болошня, пов. Перемишляни, Західна Україна. Полишила в смутку мужа Івана, 4 дочки Марію замужну Андрейко, Ольгу, Катерину і Стефанію, та сина Михайла.

Похорон відбудеться в четвер, 29. липня, в год. 9. рано з пох. заведення П. Яреми до церкви св. Юрія. — В. Ій П.!

П. Кучма, секр.

Дня 4. липня 1948 року помер

МИХАЙЛО ЛЕЩАК,

довголітний член Тов. Запорозька Січ, від. 342 У. Н. Союзу в Картерет, Н. Дж.

Покійний походив з села Віовки, пов. Сянік, Зах. Україна. Полишив у смутку стриечного брата з родиною.

..Тлінні останки поховано з укр. церкви св. Влм. Димитрія в супроводі родини, членві від. 342 і знайомих на цвинтарі Ровзгіл в Лінден, Н. Дж. — В. Й. П.!

І. Маркович, секр.

Дня 6. липня 1948 року помер у 65. році життя

МИХАЙЛО ЯВОРСЬКИЙ,

член Бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союзу в Шікаго, Ілл.

Покійний походив з міста Турка, пов. Турка, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Анну, два сини Івана і Володимира та дочку Ольгу.

Похорон відбувся 9. липня з укр. гр.-катол. церкви на цвинтар св. Николая при участи родини, членів від. 221 УНС і приятелів. Смерть забрала нам свідомого українця. — В. Й. П.!

Т. Шпікула, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

РЕАЛЬНОСТИ

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохаеться на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаете.

За листами чи дресами від скитальників прохаемо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

15,546 Богач Варвари з с. Лімна (Перемишль) від Савчак Івана.

15,547 **До таборових управ на скитальщині** від відділу розшуків при ЗУАДК проситься звідомити по таборах за родиною: матірю і сестрами Пекарська Таньою, Маґди зам. Романів і Анельки та інших членів з родини з с. Полюсюки і Сапова (Підгайці) пошукує з Америки Починок Анна з дому Пекарська.

15,548 Ярош Марії з дому Волошин з с. Княжпіль (Добромиль) від брата і сестри Волошин сестра зам. Гуйдус.

15,549 Качмарик Миколи з с. Шушиця Велика ,Старий Самбір) від Качмарик Марії.

15,550 Кузьомко Петра з с. Медведівка - Шепетівка (Волинь) від Кузьомка Лукіяна.

15,551 Самуляк священика виїхав з Кракова до Америки в 1943-44 р. від д-р Гриненко Олени.

15,552 Перепилиця Григорія і Сергія з с. Нова Іванівка (Полтава) від Хорошайло Афтанасія.

15,553 Гірник Івана і Павла, Токаревич Василя від доньки Івана Білинського, Катерини замуж. Карнаученко з с. Свободи Долинської.

15,554 Чир Мільки сестри д. Йосифа з с. Бусовиська (Турка) від Чир Максима.

15,555 Ґеник Семена з с. Беревів Нижний (Коломия) від Ґеник Миколи.

15,556 Колпачик Михайла з Підволочиськ (Тернопіль) від Колпачик Людвика.

15,557 Худий Михайла і Катерини тітки з с. Хавловиці (Ярослав) від Худий Петра.

15,558 Боровець Анастазії від Митко Дмитра.

15,559 Барнич Василя і Петра з с. Берлогів (Калуш) від Барнич Івана.

15,560 Будяк Катерини з дому Нісевич з с. Добра Шляхоцька (Сянік) від Нісевич Анелі зам. Жовнір д. Станислава.

15,561 До українських громад і парохій: управитель церковних хорів та музик просить о афідавіт Колісниченко Олександер.

15,562 **До таборових управ на скитальщині** від розшуків при ЗУАДК, проситься повідомити по таборах, що за Профета Миколою і Юстином родженим в Ню Йорку, котрі походять з села Лагодів (Перемишляни) пошукує брат з Америки — Профета Павло.

15,563 Ломакін Василя від Ломакін Віри.

15,564 Стефанович Василя від Стефанович Евстахія з с. Зазамок (Бучач) с. Миколи і Ольги.

15,565 Мельник Антона з м. Бережниця (Сарни, Волинь) від Німчук Степана.

15,566 Добровський Дмитра с. Гриця з с. Хотимир від Добровський Василя с. Семена.

15,567 Процак Василя с. Івана з с. Кішевич (Рудки) від Процак Гринька с. Петра.

15,568 Рилик Антона, Ілька і Катерини діти Йосифа з с. Бібрка (Лісько) від Рилик Йосифа.

15,569 Мазур Марії і Анни зам. Катола, Марії зам. Бай від Старицак Анни д. Коваль Михайла і Теклі з с. Голодівки і Подільці (Рудки).

15,570 Родини Гентошів, Когутів та інших з місточка Устрики Долішні від Тарчанин Володимира с. свящ. Михайла.

15,571 Стрільченко-Савович з м. Черкаси (Україна) від Стрільченко Надії.

15,572 Ґурний Катерини від Наконечний Івана.

15,573 Бурачок Івана і Катерини родичі з с. Девятники (Ходорів) від Бурачок Марії.

15,574 Бялас Марії з с. Фалюса (Ясло) від Заяць Марії.

15,575 Ярош Еви тітки з дому Марко з с. Велева (Ярослав) від Труш Марії з дому Шекля з с. Сіняви.

15,576 Швед Михайла, Катерини і Марії з с. Ліщова Горішна (Перемишль) від Швед Михайла.

15,577 Нагірняк Івана і Марії з с. Бабинці (Рогатин) від Нагірняк Василя.

15,578 Юрович Михайла з с. Підмихайле (Калуш) від Семаньків Прокопа с. Василя.

15,579 Тутка Петра з с. Перлівці (Галич) від Ходзінський Ярослава с. Олени.

15,580 Манілю Федька син Федька і Анни Кузя Михайла з с. Никонкович (Львів) від Кулик Михайла.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Кожний, хто бажае, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно**, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажае, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне**, то хай **разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштуе $1.00.

Адм. „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 1892. Заскочений з усіх боків.

ТАРЗАН, ч. 1893. Перше питання наперед.

Окружений з усіх боків малпочоловік поступив нагло і зробив собі місце для руху.

Одначе священик дав знак товпі, щоб вона відступила взад, а самий заговорив якоюсь дивною мовою.

Вказуючи на себе, пан джунглів сказав: „Малпячий Тарзан".

На ці слова лице чоловіка заясніло і він сказав по англійськи: „Як гарно почути англійськи: „Як ви сюди зайшли?"

„Як я зайшов, це не важливе. Одначе скажіть мені, що це значить і чому ви живете під землею?" — відповів Тарзан.